

DREPTĂȚEA

Apare in fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). —
Numele singuraticii 5 cr. — Taca de inserțiuni:
1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abo-
namentele și tacsele se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Descanu.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara,
cetate, strada Zăpolya (Temesvár, Festung,
Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4

În România — ca la noi. (?)

Timișoara, 19 Decembre.

Scriind despre alegerile din România »Hazánk« organul agrar din Budapesta dice că rezultatul lor este atât de șod, în cât cei ce nu cunosc relațiunile de acolo ușor ar pute ajunge la credința, că numitele alegeri nu sunt alegerile unei națiuni ce gustă o vieță serioasă constituțională, ci sunt numai niște parodii satirice din cutare operetă electorală. După astea ajunge a dá esplicări: că în România totdeauna așa se întâmplă; că în România acel partid câștigă majoritatea, care pe timpul alegerilor se află la putere, și continuând scrie în articolul său estmod:

„Causa la asta în România ca și la noi, este *neglijerea intenționată* de a dá masei mari a poporului *alegătoriu instrucțiune politică*. Când — continuă H. — după vechiul sistem parlamentar sau după sistemul absolutistic, în a doua jumătate a secului present, cele mai multe state europene au trecut în sistemul parlamentar întemeiat pe reprezentanța electorală, toți aceia, cari până aci nici-odată nu puteau în astfelu de mod să pună mâna pe popoare, și-au ținut de datorință de a nu instrua poporul despre maturitate și datorința sa recerută pentru eserciarea drepturilor sale constituționale, fără de cari ori-care sistem parlamentar deving un absolutism mascat. Căci — întonează »Hazánk« — cum ar și pute face o corectă întrebuintare de dreptul său un astfelu de popor, căruia principiul de responsabilitate, degenerat, nici-odată nu-i vine în ajutoriu cu ocaziunea eserciării dreptului său.“

Lăsând la o parte observările organului maghiar, cari privesc poporul din România, unde noi nu voim a ne amestecă, mărturisim că, în cât ne privesc pe noi și țara noastră, împărtaşim vederile corecte ale numitului organ și ținem că merită a ne oprî la ele.

Da, așa e: cum se va însufleți poporul din Ungaria pentru dreptul său electoral, când el din partea puterii statului nici-odată nu a fost instruat cu privire la serioșitatea și sfințenia dreptului său? Dar noi, românii,

trebuie să mai adaugem, că nu numai că instruat n'a fost poporul, ci din contră: pururea a fost sedus, și, prin corupțiune, prin promisiuni sau înfricări și terorisări a fost adus în poziția să facă speculă cu votul său: să-l dea pe un pocal de beutură, pe un preț satorit în bani, ori de frica esecutiunii sau altor persecuțiuni, ori pentru ca să fie scăpat de cutare urmărire legală sau criminală? Și de câte-ori nu s'a întâmplat, că oameni fără suflet, agenți și corteși lipsiți de ori-ce conștiință de om și de patriot, cari totdeauna stăteau în partea sau în apropierea partidului guvernamental, aduceau și aduc încă și adi pe bietul alegătoriu în poziția de a-și batjocori sângele său, neamul său, pe cel mai devotat bărbat binevoitoriu și binefăcătoriu al său, ba și în poziția de a infige cuțitul politic-constituțional chiar în peptul mamei sale! Multe și nenumărate sunt casurile de asemenea natură obvenite în vieța noastră constituțională-parlamentară, mai ales cu ocaziunea alegerilor de deputați. Tot atât de multe și nenumărate casuri de asemenea tristă natură s'au constatat sau s'ar fi putut constată după toată regula, dar' asta din adins s'a întrelăsat. Anumiții și din legea electorală și din codicele criminal al țerii, cuprindând toți măsuri și pedepse aspre, sunt tot atâtea litere moarte, cari încă n'au ajuns a fi puse în practică!

Dar' mergem mai departe: în comună, în cerc, în comitat. Adaugând la cele dișe de »Haz.« întrebăm noi:

Cum se va îndulci poporul de dreptul său constituțional-electoral, când el în comuna sa nu poate alege de medic, notariu, jude, cassariu etc. pe acela, pe care el îl dorește, și-l dorește fiind-că el îl plătește și susține, fiind-că el îl cunoaște după capacitatea și starea materială, după onestitatea și virtuțile sale?

Și încă una! Toate negliobiile câte se fac spre atari scopuri în detrimentul vedit

al »îndulcirea poporului« etc., se fac sub firma și lozinca *patriotismului*! De la comitat ca și de la ministeriu se dice poporului, că »patriotismul« cere și pretinde de la popor să se plece și să se comită cu ocaziunea alegerilor acte de sinucidere și de propria batjocură, ca cele mai sus pomenite!

O seamă de oameni înțeleg ce felu de patriotism este acela, care pășește cu astfelu de pretensiuni față de alegători. El este patriotismul cel *mistificat*, cel *falsificat*. Dar' poporul alegătoriu, nici chiar clasa sa cea mai inteligentă, nu pricepe, nu observă mistificarea și falsificarea, ci el ține la ceea ce știe el: la patriotismul genuin și adevărat! Și astfelu nu numai adesea, ci cam de regulă, poporul alegătoriu rămâne uimit, și-și dice: dacă astfelu e patriotismul, dacă el astfelu de bazaconii pretinde de la mine, atunci... mie nu-mi trebuie, dă'l în știrea Domnului!

Cu viuă satisfacțiune și mulțumire sufletească luăm act de constatările ce le face »Hazánk«, cari indirect aproabă sau cel puțin justifică motivele pentru cari conferințele de odinioară de delegați români, întrunite în Sibiu, au decretat *pasivitatea* în cauzele electorale parlamentare, voind prin asta a scuti și feri după puțință poporul român de veninul sinucigătoriu și de corupțiune.

Dar' așteptăm, ca numitul organ, împreună cu celelalte de pănura sa, să ajungă și mai departe cu constatările lor. Așteptăm să ajungă a constată, că *patriotismul*, acest principiu simbolic al fie-cărui cive cinstit și iubitoriu de patria sa, *încă este falsificat și mistificat până în meduha sa!*

Așteptăm, fiind-că avem convingerea firmă, că vrând-nevrând trebuie să ajungă și la aceste constatări.

Până atunci noi, românii, avem satisfacțiunea, că am fost cei dintâju cari am constatat și combătut aceste rele.

Foișoara „Dreptății“

Assunta.

Novelă de **O. Börner.**
(Continuare.)

— Nu se recer oare-cari pregătiri? am întreat uimit.

— Mi-se pare, că mă țini de o șarlatană, carea vrea să-ți arete numai niște apucături mișelești, mi-a răspuns femeia frumoasă cu indignare.

— Otto! — imi dișe Fedor asemenea indignat. „Cum poți cuteză să vatem astfelu madama?”

Mi-am cerut scusele și m'am hotărit să asist în tăcere la toate ce vor urmă. La un semn dat de Assunta ne-am postat în jurul unei mese, care stă în mijlocul odăii. Masa era acoperită cu un vâl suriu. O singură privire mă convinse, că sub masă nu se află nime.

— Aveți bunăvoință a aședă mânil pe masă“ — ne dișe Assunta premergându-ne cu esemplul.

Ascultărăm în tăcere. Fratele meu de agitat ce era tremură în corpul întreg. Ochii lui priviau cu un foc pasionat la frumoasa Assunta.

— Numește-ne un mort, cu a cărui spirit ai dorî să vorbești! — mi-a diș ea.

Un moment am cugetat, apoi am numit

pe sora mea, care de câțiva ani era moartă — Elisa.

— Elisa, Elisa, Elisa! dișe Assunta de trei ori cu voce blândă tânguitoare.

Ascultam cu cea mai mare încordare. De-odată am audî niște bătăi line în masă, dar' nu numai le audiam, ci chiar le și simțiam în mâni. Nu încăpea nici o îndoială.

— Spiritul e de față! ne șopti Assunta. Întreaba ce dorești.

Frumoasa femeia se lăsă ostenită în fotelul ei. Peptul ei se ridică vehement. Ochii fratelui meu ardeau cu un foc febril. Și pe mine mă cuprinsă o iritare neesplacabilă.

— Elisa, unde ești? am întreat apoi.

Bătăile din masă deveniră mai tari.

— E în apropierea Dtale, ne șopti Assunta. Nu simțești adierea spiritului în jurul Dtale?

— Elisa, ai vre-o dorință, carea să ți-o împlinesc? Ți pot face încă o bucuriă? am întreat neconturbat mai departe.

Așteptam cu încordare oare-care răspuns, dar' nu mai audiam nici bătăile din masă, nici vre-un alt șgomot. Assunta la aceste se ridică din scaunul ei.

— Spiritul tace! Trebuie să ne folosim de alt mijloc!

Luă din un puic două tăblițe de peatră și mi-le întinse. Le-am privit cu deamănuntul. Erau tăblițe de toate dișele fără urmă de vre-o literă pe ele. Înaintea ochilor nostri le sterse Assunta

încă-odată cu un burete. Apoi le aședă una preste cealaltă și întră ambele un creion.

Tăblițele zăceau pe mijlocul mesei, în jurul careia noi formărăm un cerc. La un semn dat de Assunta ne-am întins mânil.

Așa am stat câte-va minute — eu cu ochii pironiți la tăblițele de pe masă. De-odată se născu un șgomot scărțetoriu, și apoi earăși se făcu tăcere.

— A trecut! — a diș Assunta, desfăcându-și mânil din ale noastre. — Dle baron, cetește răspunsul Elisei.

Cu grabă am luat tăblițele și spre cea mai mare uimire am zărit câteva cuvinte scrise în grabă, cu o mână nesigură.

„Înpodobește-mi mormântul!“ — am descifrat cuvintele.

Eram preste măsură surprins.

Nu numai prezența acestor cuvinte mă uimă, dar' și dorința surorii mele. Numai cu câte-va dișe mai înainte am cercetat mormântul ei, care era acoperit în sensul strîns al cuvântului cu cele mai frumoase flori. Ce să însemne dorința ei?

Fratele meu mi-a smuls tăblițele din mână.

— Ce mai diși acuma — mă întrebă esaltat.

— Ți-a venit credința, necredinciosule? Ești învins! Mai poți dubită în fața acestor minuni?

— Nu-mi pot esplică cele petrecute — am răspuns cu liniște. — Dar' trebuie să mărturisesc, că totuși nu cred!

Ficțiuni patriotice.

Relativ la constelațiune celor două partide din România: liberalii și conservativii, jurnalul „Hazánk” în primul său apărut la 15 a curentei spre încheiere scrie următoarele:

„Necazurile regimului Siurdza, sporite vor fi și prin așa numita cestiune a românilor din Ungaria... Spălarea mânilor, făcută în Iași, și umilita rugare de ertare a cauzat foarte rău sânge în cercurile Ligei, dar' i-a cam succes (guvernului) a-i înblândi prin asigurările, că darea declarațiunei eră o condițiune neevitabilă pusă din partea Vienei și a Budapestei. Multă înblândire a rezultat și de acolo, că pe unii și alții, cu mai mult pâr pe limbă, i-a băgat în oficii, preste asta a dat (guvernul) promisiuni confidentiale, că mișcările române din Ardeal cu toate mijloacele materiale și morale de cari dispune guvernul vor fi spriginite până la acel hotar, până la care guvernul român va pute să străbată fără a se compromite...”

„Nici că va avè (guvernul) neplăceri cu „ligistii”, fiind că acestia în tocmai ca tribunistii din Sibiu au încredere necondiționată în guvern; însă cu atât mai multe greutăți îi vor procură conservativii, cari în jurnalistică și societatea română și însușesc rolul de odinioară a lui Sturdza și Urechia, și pe când de o parte a casă vor forță guvernul să satisfacă promisiunilor sale de odinioară, pe de altă parte în Ungaria punându-se în legătură mai strânsă cu credincioșii lor grupați pe lângă „Dreptatea” și „Gazetta Transilvaniei” vor nișul a pune pe românii de aici în coasta lui Sturdza (sorompoba állitani) sub protecția că el i-a întrebuințat numai drept instrumente spre a ajunge la putere, după ce apoi i-a înșelat. „Eată cauza — încheiu articolul lui „Hazánk” — din care învingerea partidului lui Sturdza în prima liniă interesează și publicistica maghiară.”

Față de aceste păreri, de și noi le credem de pure iscodiri, spre evitarea ori-căror neînțelegeri pre cum și spre a tăia îndată la început firul tuturor poftelor de mistificare, ținem de lipsă să declarăm că oamenii „grupați” pe lângă „Dreptatea” nu au fost nici când „instrumentele” cutărui partid din România sau chiar ale dlui Sturdza, cu atât mai puțin vor fi în viitoriu „instrumentele” conservativilor sau ale ori-cărui al partid din România. Din contră, oamenii grupați pe lângă „Dreptatea” totdeauna au ținut și țin la principiul de neamestecare reciprocă în afacerile interne. De aici deducând rezultă că guvernul actual al României, în tocmai ca cel precedent, nu are să fie nici cât mai puțin conturbat în existența sau activitatea sa, ori molestată cu vre-o rugare din partea organului nostru și a oamenilor grupați pe lângă „Dreptatea”. Dacă guvernul actual al României din propriul său indemn și pe căile ce-i vor stă deschise va voi și va pute să împărțiască cauza și națiunea noastră română din Ungaria Banat și Ardeal de vre-un favor moral, de vre-o bunătate sau favor politic-național, noi vom fi cei dntăiu cari îi vom descoperi recunoștința și mulțămia noastră, pretensiuni sau dorințe față de dînsul, afară de una unică: neamestecarea în trebile noastre interne de partid, nu am avut în trecut, nu avem nici în viitoriu.

Congregațiunea comitatului Timiș.

Timișoara, 16 Decembre.

Congregațiunea comitatului Timiș s'a întrunit ați la 10 oare sub presidiul comitelui-suprem, Dr. Molnár Victor. La adunarea congregațiunei au luat mulți parte. Românii însă sunt în număr foarte mic reprezentați.

Comitele suprem a fost invitat la adunare prin o comisiune în frunte cu Dr. Iosif Gáll.

Îndată după alegerea comisiunilor s'a început conferența membrilor congregaționali, tot sub presidiul comitelui-suprem.

În cuvântul său de deschidere, comitele-suprem mulțamește membrilor, că au apărut în număr atât de mare și declară, că conferența a convocat-o, ca fie-care să aibă ocaziune de a-și espune părerile și dorințele. „Declară tot-odată, că va căuta, ca dorințelor și pretenșiunilor comune să se satisfacă pe deplin.

Görgy Gyula face o reprivire și laudă activitatea comitelui-suprem, dicând întră altele, că numai conducerii cu tact a comitelui-suprem este de a se mulțami, că în comitatul acesta nu există ați înclinări separatistice de ale naționalităților.

Nagy György aprețiază activitatea vice-comitelui Deschán Achil. Îl recomandă, că la alegerea restaurantă de mâne să fie ales cu unanimitate.

Vice-comitele Deschán Achil, răspundând antevorbitoriului mulțamește pentru aprețierea magulitoare a activității lui, și declară, că dacă îl vor realege se va șili din toate puterile să corăspundă încrederei ce se va depune într'însul.

Kornis Géza află că ar fi cu cale, că aceia cari au fost, să fie din nou aleși. Nu asteliu însă protopretorul din cercul Ciacovei, Somogyi Gyula, a cărui activitate nici de cum nu se poate numi cu tact. Astfelu întră altele din curat „caprițiu” a disolvat adunarea învățătorilor români din Ciacova, provocând prin aceasta trecări naționale cu românii... A atacat persoane, de altfelu fără ca aceste să merite, ba ce e mai mult, s'a amestecat chiar și în sanctuarele familiare... Propune, că în cercul Ciacovei să se aleagă altul.

Vargics Imre apără pe Somogyi.

Zvarányi Emil, preot evangelic din Liebling, vorbește în favorul lui Somogyi. Vorbind despre disolvarea adunării învățătorilor români din Ciacova dice, că ei (adecă oamenii părintelui Zvarányi), cari stau în serviciul ideii de stat maghiar, numai recunoscători pot se fi lui Somogyi, că acesta a disolvat adunarea. Se provoacă apoi la Popp Vinceze, care de și român, a aflat de justă procedura lui Somogyi. Roagă pe membri, că pe Somogyi, ca pe un adevărat patriot maghiar, să-l spriginiască lăsându-l și pe mai departe de protopretor al cercului Ciacovei.

După Dr. Fülöp Béla sare întru apărarea lui Somogyi Vicențiu Popp, premitând că e pe partea lui Somogyi. Ca român își iubește națiunea, și pentru acestea la timpul ei n'a aplacidat disolvarea adunării învățătoresți. Mai târziu însă s'a convins, că în urma neînțelegerilor escate întră împregiurările date, Somogyi a trebuit să procedă astfelu.

Deschán Achil recunoaște, că din partea lui Somogyi a observat mai de multe-ori lipsă de tact, cu toate acestea îl cunoaște de un om sirguincios și cinstit.

Vargics Imre recomandă pe protopretorul Unger József și pe pretorul dr. Heinrich Árpád, ambii din cercul Buziașului.

Deutsch Andor recomandă pe protopretorul Prepeliczay Ödön pentru cercul Dettei.

Abatele dr. Grosz József mai recomandă pe Baróthy József, protopretorul Lipovei, și pe protopretorul onorariu Török Béla.

După acestea se termină conferința.

Alegerile restaurante se încep Marți, la 10 oare a. m.

Austro-Ungaria.

Dietele provinciale din Austria. În urma unui ordin al monarhului dietele provinciale din Bohemia, Galiția, Styria, Craina, Moravia, Silezia și Gorița sunt convocate pe 28 Ianuarius, cea din Tirol pe 2, cea din Salzburg pe 7, ear' cele din Istria, Voralberg, Triest, Bucovina și Dilmăția sunt convocate pe 10 Ianuarius.

Din parlamentul Austriac. În camera deputaților austriaci se desbate de present asupra budgetului pe anul 1886

La desbaterile speciale din ședința de Sâmbătă la poziția speselor Curței, deputatul Lueger a amintit, că multe deputațiuni nu au fost admise la audiență, astfelu deputațiunea meseriașilor austriaci și a românilor din Ungaria.

Ministrul-president Badeni declară, că primirea în audiență a deputațiunilor depinde exclusiv numai de la propria voință prea înaltă.

Libertatea convingerilor politice. Din Stomfa, ajunsă la renume prin faimoasa alegere de deputat dietal, se scrie că toate școalele sunt închise. Causa vacanței estra-ordinare e, că nu este cine să preleagă, fiind-că toți învățătorii sunt suspendați din posturi. Motivul? La alegerea de deputat și-au dat voturile pentru candidatul partidului poporal!

Ce să mai dici? Liberalism și libertate constituțională ca în „Hungara felix” rar mai găsești.

Profanare sub scutul legii. Alegerea din Stomfa preocupă încă și acum spiritele și a bună seamă le va preocupă încă mult timp, ear' presa maghiară aduce mereu detaieri despre grozava presiune ce s'a eserciat asupra alegătorilor. Asteliu și „Nemzeti Ujság” de la 15 a curentei are un lung raport de la raportorul său special, trimis a nume la fața locului, ca să culegă date autentice despre abuzurile comise. În acest raport întră alte multe motive ale indignării poporului slovac contra stăpânirii și a dărei sale pe partea partidului poporal se spune și un cas grozav și scârbos. A nume raportorul scrie din cuvânt în cuvânt următoarele:

„De la țerani simpli, cari nici ideia n'aveau de motivele știricirilor mele, am aflat, că indignarea poporului n'a cauzat-o alt-ceva, de cât purtarea notariului din Bistrița Laffers József, care și permite asteliu de lucruri față cu miresele ce se presintă la el, și în general la încheierea actului de căsătorie, cari au ofensat pe morulul popor în cele mai sfinte sentimente ale lui”... Așa se vede, că dăm înapoi cătră negrele timpuri ale jus primae... — Grozav!

Străinătate.

Din sobrania bulgară. (Sofia, 16 Decembre). Deputatul opozițional Takiev a adresat guvernului patru interpelări, al căror ascuțis e îndreptat contra principelui. Excepționează mai ales

— Nărodul! — strigă Fedor cu mâniă! — În adevăr în zadar apar înalteea ta minuni! Vedi, auți și simțești, și totuși nu crești? Ești doară de peatră?

— Nu te înfocă, amicul meu! — îl înblândi Assunta. — Vom chiamă încă-odată spiritele în ajutoriu. Poate că de astă-dată ne vor dá o dovadă atât de eclatantă despre prezența lor, în cât se va convinge și fratele dtale.

Clopoți și șopti ceva în urechiă schilavului, care intră.

— Am trimis după magicul! — dișe apoi mai tare fratelui meu. — Eu nu sunt alta, de cât un mediu, dar' magicul stă în relațiuni foarte intime cu lumea spiritelor!

Cu o curiositate mare așteptam sosirea acestui magic. Mi-l inchipuiam ca pe un bărbat venerabil, cu barbă albă, îmbrăcat în vestiminte albe indice sau egiptene. În locul acestui bătrân însă 'mi apărui un bărbat de etate mijlociă, îmbrăcat după moda cea mai nouă, cu o față estra-ordinar de palidă. La intrarea sa 'mi aruncă o privire scrutătoare, apoi se plecă solemn.

— Măestre — 'i dișe fratele meu cu umilită — te rugăm să ne dai o probă despre sublima-ți artă.

— Sunt totdeauna gata, dle baron — 'i respunse magicul cu un accent străin, — dar' spiritele nu vin la ori-ce semn. Vom vedè, că oare vor ascultă de astă-dată de noi?

Deschise o ușă, care ducea în o odaia laterală și ne rugă să-l urmăm. Eră o odaia mică cu o singură fereastră. Nu aveă alta ușă, nici mobile nu aveă, afară de o masă și câteva scaune. Eu insumi am ridicat perdelele de la ferestri, convingându-mè, că nime nu eră ascuns după ele. Am esaminat scrupulos și păreții fără de a puteă dá de vre-o ușă secretă.

La un semn al magicului Assunta se aședă pe un scaun. Magicul aduse apoi o funiă lungă și o intinse fratelui meu.

Fedor trebuia să fi fost dedat cu astfelu de experimente, căci fără de a dișe vre-o vorbă legă cu mâni tremurânde trupul Assuntei de scaun.

— Convinge-te, dle baron, că madama nu e în stare a-și părăsi locul sau a se mișcă — se adresă magicul cătră mine.

Am esaminat cu atențiune funia și nodul. Ambele erau foarte tari. De ambele părți ale funiei erau atârnate câte o legătură de chei si aceste zăceau în odaia laterală. Eră imposibil, ca Assunta să se desfacă din legătură îndată ce s'ar fi mișcat, cheile din odaia trebuiau să producă un sgomot trădătoriu. Afară de aceea femeia aceasta frumoasă zăcea pe scaun cu capul plăcat înapoi cu ochii închiși, în cât se părea, că doarme.

— Esprimă acuma o dorință, care să și-o împliniască spiritele — șopti magicul.

Fratele meu scoase din butonieră o floare și

o aședă pe masă, care stetea în depărtare de cațiva pași de Assunta.

— Spiritele să-i pună floarea în pâr — șopti el aruncând o privire asupra ei — Ași pute să le cer ceva mai plăcut pentru mine?

La un semn al magicului eșirăm din odaia. Ușa fu închisă de jumătate și Assunta rămase singură. Cu atențiune încordată priviam când la cheile de pe podele, cari nu se mișcau, când la magicul de lângă noi. Din odaia laterală nu eșia nici cel mai mic sgomot.

Așa asteptorăm în tăcerea cea mai mare aproape un sfert de cias. Deodată se sculă magicul.

— A trecut! — ne dișe repede și deschise ușa.

Plin de curiositate i-am urmat. Assunta zăcea ca și mai 'nainte durmind în scaunul ei, funia și acuma 'i legă trupul de scaun — dar' spre cea mai mare mirare a mea floarea eră acum în pârul ei negru.

La intrarea noastră Assunta deschise ochii și ne privi uimită.

— Ce s'a întemplat? — ne întrebă încet. Duse mână la pâr și scoase floarea. — Cum ajunge floarea aceasta în pârul meu?

De nou am privit în jurul meu fără de a pute zări nici un object, în care sau după care s'ar fi putut ascunde cineva. Nici Assunta nu-și putuse schimbă locul. Minunea aceasta 'mi eră și mai neesplicabilă, de cât cele de mai 'nainte.

(Va urm.)

modalitatea cum folosește curtea principelui *emblemă națională* și reproabă faptul, că principele și consideră de al său propriu castelul princiar din Euxinograd, pre când acela națiunea l'a cumpărat de la principele *Alexandru* cu 2¹/₂ milioane franci pe seama țerei.

Din camera italiană. (Roma, 16 Decembre.) Ați a început camera să desbată evenimentele din Africa, făcând interpelări Imbriani, Cavalotti, Bovio, Bonin și de Mortino din partea opoziției, ear' Sanguinetti din partea partidului guvernamental. Ministrul lucrărilor publice Saracco — în locul morbosului Crispi — face cunoscut, că guvernul va face propunere, eventual în ședința procsimă, în care și va precisă planurile cu privire la Africa.

Situațiunea în Turcia. (Constantinopol, 16 Decembre.) Suprimarea revoluțiunii din Zeitun e împreună cu mari greutăți. Armenii au ocupat poziții avantajoase și au la dispozițiune munițiuni și alte ajutoare din destul. Fără o sfortare mai mare de cât până acum, pacificarea cu greu va succede înainte de primăvară.

(Londra, 16 Decembre.) *Daily Chronicle* raportează din Constantinopol, că creștinilor din Asia mică li-se impune cu forța religiunea izlamă. Mii de armeni își lapedă legea numai ca să scape viața. Mulți însă prefer moartea de martir. În Aichne 52 armeni au suferit moarte de martir; în Otvoon 55 au sărit în apă, ca să scape de convertire, și acolo și-au aflat moartea, ear' turcii pușcau de pe mal asupra celorlalți, dintre cari au murit de glonț 85 de inși. În Maras un armean, preot anglican, a fost torturat până la moarte, fiind-că n'a voit să-lapede legea creștină. Doi preoți protestanți și unul sirian încă au îndurat moarte de martir. 1000 femei tinere au fost răpilate și duse în haremurii.

Demonstrațiune pentru presidentul Faure. (Paris, 16 Decembre.) Eri a fost la presidentul republicii serată. Salele erau îndesuite cu cei mai distins public și din serată s'a făcut adevărată demonstrațiune în favorul nevetei presidentului. Generalul Vignés și-a luat adio de la dna Faure cu următoarele cuvinte: „Doamnă, mă depart, căci salele sunt cu mult mai mici, de cât se poată cuprinde pe toți amicii și stimătorii Dtaie.“

Correspondență.

Făget, 1/13 Decembre.

Adunarea reuniunii învățătorilor din despărt. Făget. — Raport special al „Dreptății“.

Reuniunea învățătorilor gr. or. rom. a despărtământului Făget și-a ținut adunarea sa, la 30 Novembre st. v. în școala conf. română din Făget.

Întrunindu-se circa 20 învățători în oarele de prelegere, învățătorul de aici Traian Unipan a preles în preseța învățătorilor cu elevii acestei școale din toate clasele din obiectele prescise în planul oarelor pentru aceea și.

După dimiterea pruncilor prea on. Domn protopop Sebastian Olariu, ca președintele despărtământului, prin o cuvântare foarte potrivită între strigate „să trăiască“ deschide ședința.

După deschiderea ședinței se dă cetire circulariului comitetului central al reuniunii învățătorilor gr. or. rom. din Caransebeș, apoi conform punctului prim din acel cerculariu se procede la reconstituire, la care adunarea aclamă de realesi, și a nume: president dl Sebastian Olariu, notariu dl Traian Unipan, cassariu dl Vasilie Nicorescu, ear' bibliotecariu s'a ales dl Patriciu Miclăuș.

După reconstituire se ceteste elaboratul învățătorului Romul Ancușa din Ramna — alăturat la cerculariul comitetului — „Cestiunea manualelor școlare.“

Pentru studiarea acestui elaborat adunarea alege o comisiune din învățătorii Traian Unipan, Ioan Caba și Patriciu Miclăuș.

Voiesc să amintesc pe scurt, că ce voiesc dl Ancușa în elaboratul său? Dsăle îi sunt prea multe și prea scumpe manualele în școalele noastre populare; afară de acestea au un limbgiu foarte greșit; deci pentru evitarea acestora Dsa recurge la manualul „Falusi iskolások könyve“ presupunând, că numai acesta ar corespunde cerințelor învățământului, cupridend în trinsul material pentru toate obiectele de învățământ.

E foarte frumos și folositoriu, când putem face economie și totuși a ajunge la rezultat, o idee frumoasă, numai n'a nimerit ținta, Dsa pușcă cu tunul vrăbii, nu înțeleg deci, cum vine Dsa la cutezanța de a eschide pedagogii români? Nu avem noi destule manuale și legendare românești pe cari se nile recomande Dsa? Nu e întrînsele material pentru toate obiectele? Să și iee acestea de model, reformeze-le după spiritul și

limbgiul copilului și atunci frumoasa ideeă o vom spriginii cu toți, dar' astfeliiu cred, că și comisiunea aleasă din adunarea noastră pentru studiarea elaboratului Dsăle va fi tot de aceea părere ca și nime.

Veni-va poate timpul când alții ne vor reformă în școală după gustul și manualele lor, dar' până atunci avem ale noastre.

S'au luat apoi celelalte puncte din cerculariu referitoriu la tema „Cestiunea pedepselor în școalele noastre populare.“

Adunarea însărcinează pe învățătorul V. Nicorescu să vină în acest merit cu un elaborat la procsima adunare; ear' referitoriu la încasarea tacselor, adunarea decide, ca fiește-care membru să solvească câte 50 cr. cu ocașiunea fie-cărei adunări cassariului despărtământului, ear' acesta suma încursă să o trimită apoi cassariului central. Celelalte puncte din circulariu s'au luat la cunoștință.

După ce s'a finit cu acestea au urmat observările singuraticilor membri referitoriu la prelegerea inv. Traian Unipan. Prelegerea s'a dechiarat de succasă votându-se propunătoriu multămită.

Pentru procsima adunare s'a insinuat preotul Dimitrie Tatar cu o prelegere din ist. biblică despre „Iosif“.

În fine după alte propuneri ședința se încheie.

După ședința inv. T. Unipan presintă membrilor „Apelul“ trimis de presidiul central de a colectă pe seama inv. Iuliu Vuia în folosul scrierii sale, dar' ne-luându-se în considerare a rămas fără rezultat. Tu.

(„Bocșana“ improtocolată).

—, 13 Decembre n.

Atât on. public cetitori, cel ce poartă interes față de ori-ce pe terenul economiei naționale, cât și mai ales domni acționari, ca cei mai de aproape interesați, își vor fi pus deosebite întrebări și-și vor fi tras poate și eventualele conclusioni cu privire la înființându institut „Bocșana“.

Recunoaștem cu toții, că tăcerea îndelungată despre stadiul în care se află institutul de economii și credit „Bocșana“, va fi stîrnit în mulți îndemnul de a-și formă concepte poate nefavorabile despre punerea în viață și viitoriul institutului nostru; dar' dacă am tăcut până acam — cu toate că eram une-ori îndemnați a mai și scrie ceva, am făcut-o cu intențiune, căci nu voiam a pune negru pe alb și a îmbătă prin frase goale lumea cu apă rece. Am așteptat deci, ca la timpul său să vorbiască faptele. Timpul s'a implinit și taptul dîlei e, că firma institutului de economii și credit „Bocșana“ s'a improtocolat din partea tribunalului regesc din Lugos în 25 Novembre sub Nr. 11556 comerc. ex 1895.

Aceasta veste a umplut inimile taturor de bucurie, chiar și ale acelora, cari începuseră a trage la îndoială punerea în viață a institutului nostru, în urma pedecilor ce ni-s'au pus în cale din partea tribunalului regesc, cari pedeci au trăgănat înprotocolarea firmei mai bine de trei luni.

Se cereă anume de la direcțiune, că în scopul înprotocolării firmei, amăsurat unei *prace* consecuente din comitatul Caras-Severin, de și cauza e pur comercială, totuși direcțiunea institutului să producă pe lângă documentele de lipsă și o *concesiune industrială* (*iparigazolvány*), la câștigarea căreia a trebuit d-nul director executiv Prea O. D. protopresbiter Măxim Popoviciu, pre cum și dl avocat Dr Aureliu Oprea, cu o rivnă și interes de causă vrednic de toată lauda și recunoștință, să umble când pe la protopretură, când pe la tribunal, până ce în fine au aflat desmerdatul paragraf domnesc al *pracei* consecuente (căci în legea comercială nu există un atare paragraf) care ne deschideă drumul, ca să putem duce la bun sfirșit, ceea-ce a început.

Înprotocolându-se firma, direcțiunea a făcut pași de lipsă pentru cât mai grabnica punere în viață a institutului. Și așa putem cu toți a fi de acea credință, că cu începutul anului 1896 institutul își va începe activitatea.

Local corespunătoriu are institutul deja închiriat — vis-à-vis de Villa Adriana —, aranjamentul e gata, utensiliile sunt deja procurate și oficianții încă cu stîrșitul lunei acesteia vor fi aleși; dacă cumva nu vom păți cu vr'un funcționariu, ca cu fostul ales comptabil dnul Alesandru Buceșan, vicecomptabil la „Făgetana“, a cărui abdicere direcțiunea a trebuit s'o primească, fără a-i cunoaște adevăratele motive, și regretăm mult, că n'a voit a și pune puterile regel în serviciul institutului „Bocșana“.

Cât despre viitoriul institutului nostru „Bocșana“, nu ne permitem a riscă nici un cuvânt. Noi suntem deplin satisfăcuți și cu atăta, că cel mai competent bărbat, venerabilul director al „Albinei“, pe baza esperințelor sale,

s'a exprimat în mod confidențial, față de o persoană nouă binevoitoare, în terminii cei mai năgulitori despre viitoriul bancelor „Bocșana“ și „Banca poporală“ din Oravița.

Un succes deja până acuma îl putem înregistra în contul „Bocșanei“, anume: solidaritatea inteligenței din centru și jur, sub a cărei devisă lucrând, ne simțim îndreptățiți a speră și pentru banca „Bocșana“ un viitoriu de aur.

+

Cronică.

Timișoara, 17 Decembre n.

Administrațiune cinstită. Conteale *Almássy Kálmán*, proprietariu în comitatul Bichis, făcuse cu câțiva ani mai înainte o mare fundațiune pe seama séracilor comunei Găblan din comitatul Zemplén, Fundațiunea aceasta a dispărut. Conteale a primit de la vicecomitele comitatului Zemplén o scrisoare cu recercarea, ca să se declare că depus'a undeva suma destinată pentru fundațiune?, și să deie și unele deaiuri cu privire la mistica afacere. Pe baza declarațiunii contelui, care a declarat că a *depus suma*, s'a pornit cercetare.

Nou doctor român. „Revista Lipovei“ aduce știrea, că dl Lazar *Ghebeș*, candidat de avocat în Lipova, depunend în săptămâna trecută esamenul de doctor în științele juridice la universitatea din Clușiu, va fi promovat Sâmbătă la gradul de doctor în drepturi la aceeași universitate. —

Vânătoare tragică. Majorul de la artileria engleză, *Sandbach*, a mers din Aden pe pământul somalilor spre a întreprinde vânătoare de lei. După multă osteneală în fine le succese înăntătorilor să zogoniască din bercuri o leoaică puternică, pe care majorul a și vulnerat-o grav. Șeful mânătorilor, care eră postat lângă major, vedend, că leoaica nu căduse, trase cu ambele țevi asupra ei, la ce bestia, drept recunoștință se aruncă asupra lui și cu o simplă lovitură a talpei sale îi sfărma capul. Majorul mai trase un glonț în corpul leoaicei. Atunci leoaica se aruncă asupra majorului, și de și acesta îi infundă țevile pusteii în gât, leoaica i-a sfâșiat ambele mâni atît de grozav, în cât au trebuit amputate.

Espedițiunea nordică Nansen. Foile din *Sandefjord* (Norvegia) spun, că o corabie cu trei catarturi a fost vedută de eschimoci cătră sfîrșitul lui Iuliu în ghețurile pluitoare în vederea coastelor Groenlandei. Se crede că e vorba despre *Fram*, corabia dlui Nansen, și că el se reîntorceă.

Trachoma în Seghedin. Se scrie din Seghedin, că atît în orașul *Seghedin* cât și pe la sălășurile învecinate boala de ochi egiptiană numită Trachoma grasează în măsură înspăimântătoare. Conform ultimei conscrieri numărul inficiaților cu trachomă se urcă la 2800.

Monstru. În comuna *Weiden* din Prussia femeia unui farmacist a dat naștere unui monstru. Fătul n'are mai puțin de cât cinci capete. Unul e normal ear' celelalte patru se află la mâni și picioare în locul degetelor. Monstrul la o oară după naștere a murit. Va fi transportat la museul țerii.

Pathologie estra-ordinară. — Diariul *Le Temps* estrage din o corespondență, pe care o numește și el curioasă, a corespondentului său din Mains următoarele: De curend un personagiu cunoscut a murit din cauza unei tumori la abdomen. Făcend autopsia corpului, medicii observară că acea tumoare eră datorită prezenței unui adevărat craniu omenesc! De unde eră acest cap? Ce căută acolo? După ce l'au întors și observat în toate sensurile, specialistii, temenduse fie-care de a perde pe al său, se sfătuiră să declare că eră un cas pathologic estraordinar și că, fără nici o îndoială, autopsiatul purtă astfeliiu în sine, într'un chip extra-uterin și rău esplicat, capul unui frate gemen! Corespondentul adaoge foarte serios, că craniul cestionat aveă un dinte, ceea-ce a confirmat pe specialistii în ideea că eră în adevăr un craniu.

Un succes de ziua natală. Eminentul dramaturg șvedian Björnsterne *Björnson* scrisese o nouă dramă, carea în zilele trecute s'a reprezentat pentru prima-dată în Christiania cu un succes care întrece pe toate câte le-a avut Björnson cu dramele anterioare. Titlul noiei drame e „*Ceea-ce stim*“ și se ocupă cu cestiuni sociale. Autorului, care petrece în München la cură șvediană, i-s'a raportat telegrafice estra-ordinarul succes al dramei sale. Mai interesant e în lucru, că îmbucurătoarea veste i-a sosit lui Björnson tocmai în a seasesedi și șeasa de aniversală a nașterii sale.

Posta Redacțiunei.

Dlul Afn de la Tuscia. Să nu uiți de adausul stiut. Salutare.

